Gyógynövény – Vidék – Fejlesztés

A gyógynövény gyűjtés és termesztés Erdélyben Páter Bélától napjainkig

dr. Nyárádi Imre-István

Sapientia EMTE
Marosvásárhelyi Kar
Kertészmérnöki Tanszék

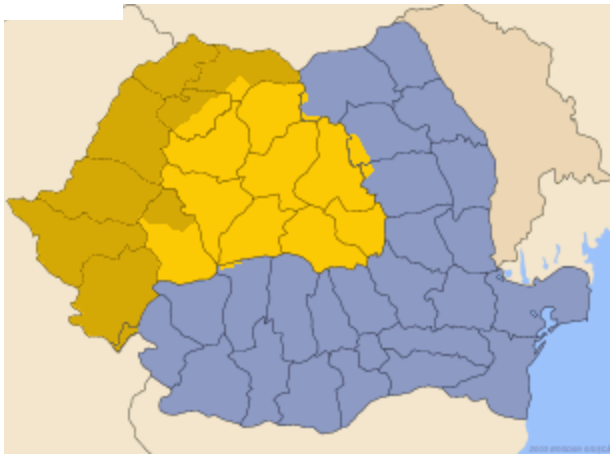
Csíkszereda, 2016. április 22.

Románia
-földrajzi és termőhelyi adottságok-

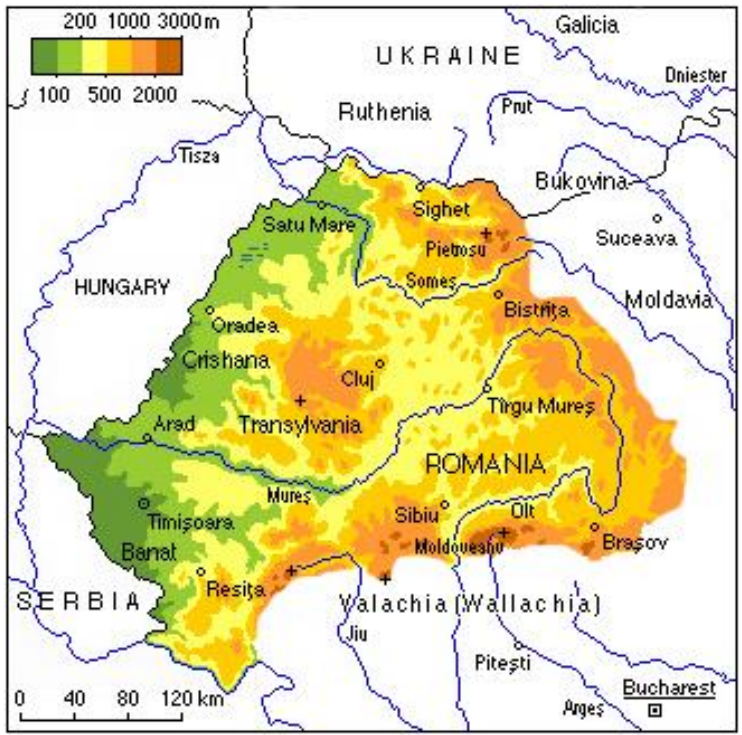

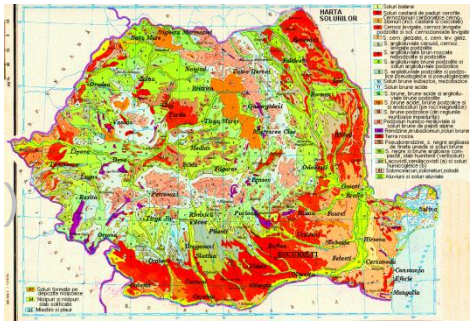
-41 megye
-≈23,8 millió ha
-0-2544 m
-≈ (-2,6) 7,6-11,4 °C
-≈ 368,1-726,3 (1023,7) mm

Erdély
-földrajzi és termőhelyi adottságok-

-16 megye (9+5+2)
-≈10,3 millió ha (≈ 43% RO-ból)
-65-2544 m
-≈ 6-11 °C
-≈ 500-1000 mm

Románia területalapja és ennek megoszlása (2012)

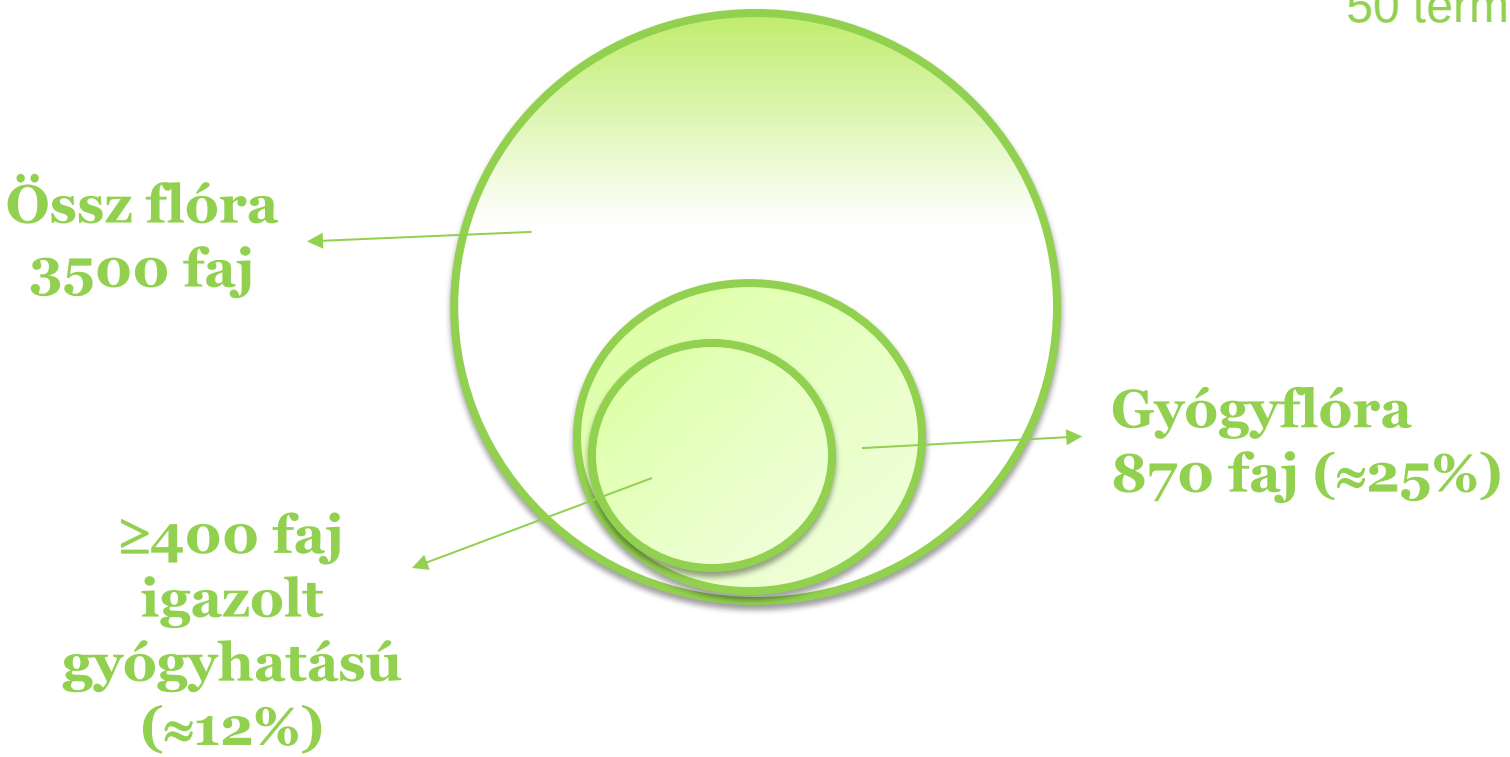
Használati forma	Terület (ezer ha)	Részarány (%)	
Össz mezőgazdasági terület	**14.615,1**	**61,31**	**100,00**
Szántóterület	**9.392,3**	**39,40**	**64,26**
Legelő	3.270,6	13,72	22,38
Kaszáló	1.544,9	6,48	10,57
Gyümölcsös	196,8	0,83	1,35
Szőlős	210,5	0,88	1,44
Nem mezőgazdasági terület összesen	**9.244,0**	**38,61**	**100,00**
Erdők és egyéb fás növényzettel borított területek	6.746,9	28,30	73,31
Víz borította területek	836,8	3,51	9,09
Utak	388,3	1,63	4,22
Épületek, belsőségek	752,4	3,16	8,18
Egyéb területek	499,6	2,10	5,43
Összterület	**23.839,1**	**100,00**	**-**

M.o. (2012) 9303,4 ezer ha területalap; 4323,6 ezer ha szántóterület

Forrás: OSI, KSH

Erdély (Románia) gyógyflórája

150 gyűjtött
50 termesztett faj

(Muntean, 2007; Milică és mtsai, 2012)

Erdélyi gyógynövény gyűjtés és termesztés mérföldköve a XX. században

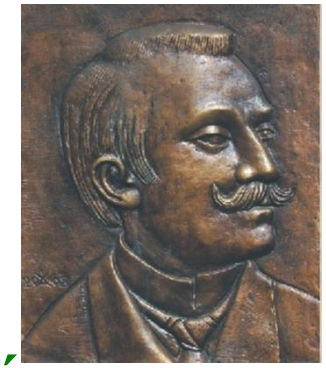
Páter Béla

(Eperjes, 1860. szeptember 4. – Kolozsvár, 1938. június 21)

- 1904-ben a világ első Gyógynövény Kísérleti Állomásának megalapítója Kolozsváron
  - 136 fajjal kísérletezett -menta, levendulák, olajrozsa, kínai rebarbara stb.-, tápanyag-utánpótlási kísérletek
  - 1931-ig vezetője
- 1893 Kolozsmonostori Gazdasági Tanintézet → Gazdasági Akadémia→Kolozsvári Agrártudományi és Állatorvosi Egyetem (igazgató 1912-1921)

Erdélyi gyógynövény gyűjtés és termesztés mérföldköve a XX. században

Páter Béla

- 1893–1912 a kolozsvári Állami Vetőmagvizsgáló Állomás vezetője (lóheremag tisztítás és arankamentesítés)
- 1932 megalapította az Adonis szövetkezetet (Cooperativa Adonis)→„Prof. dr. Páter-tea”
- Páter út , Páter forrás, Páter tető
- tanítványai: Bodor Kálmán, ifj. Gidófalvi István
- munkatársa: Kopp Elemér

Páter Béla munkájának folytatói

Kopp Elemér

(Kolozsvár, 1890. augusztus 17. – Marosvásárhely, 1964. január 19)

- **vegyész, botfalusi cukorgyár**
- **1923-1949 Páter Béla társa és tevékenységének folytatója Kolozsváron**
- **1931-től a kolozsvári Gyógynövény Kísérleti Állomás vezetője**
- **kémiai elemzés : konyhakömény, angyalgyökér, muskotályzsálya, menta, koriander, mák (nemesítés 1% morfin), levendula stb.**
- **a II. világháborút követően Marosvásárhely → OGyI (ma MOGyE)→Farmakognózia tanszék és Gyógynövénykert létrehozás**

Páter Béla munkájának folytatói

Bodor Kálmán

(Kolozsvár, 1886. május 17. – Sülelmed, 1960. január 30.)

- agárámérnök
- a Magyar Nép hetilap, az Erdélyi Gazda munkatársa (gyógynövények gyűjtését, termesztését és értékesítését népszerűsítették írásai)
- gyógynövénygyűjtő, termesztő

Gidófalvy István (1889-1984)

- agrármérnök, földbirtokos
- gyógynövénygyűjtő, értékesítő

Gyógynövénygyűjtő és -értékesítő szövetkezetek, szakmai szervezetek megalakulása

- 1929 Szászváros - *Digitalis*
- 1932 Kolozsvár - *Adonis*

- Kolozsvár – *EMGE* *gyógynövény szakosztály*
- Bukarest - *Romaniţa*
- Temesvár - *Chamomilla*
- Nagyvárad - *Herba*
- Brassó - *Mentha*

30'-as évek

- 1949 Bukarest – *Plafar* (1975 átszerveződés)

Gyógynövényekre szakosodott kísérleti állomások megalakulása

- 1927 - Romániai Mezőgazdasági Kutató Intézet

  (ICAR - Institutul de Cercetări Agronomice al României)

  -Kolozsvár, Torda, Diofás, Lugos, Valu lui Traian, Bukarest (120 faj)

- 1975 - Funduleai Gyógy- és Aromanövények Kísérleti Állomás

  (SCPMA Fundulea – Stațiunea de Cercetări pentru Plante Medicinale și Aromatice Fundulea)

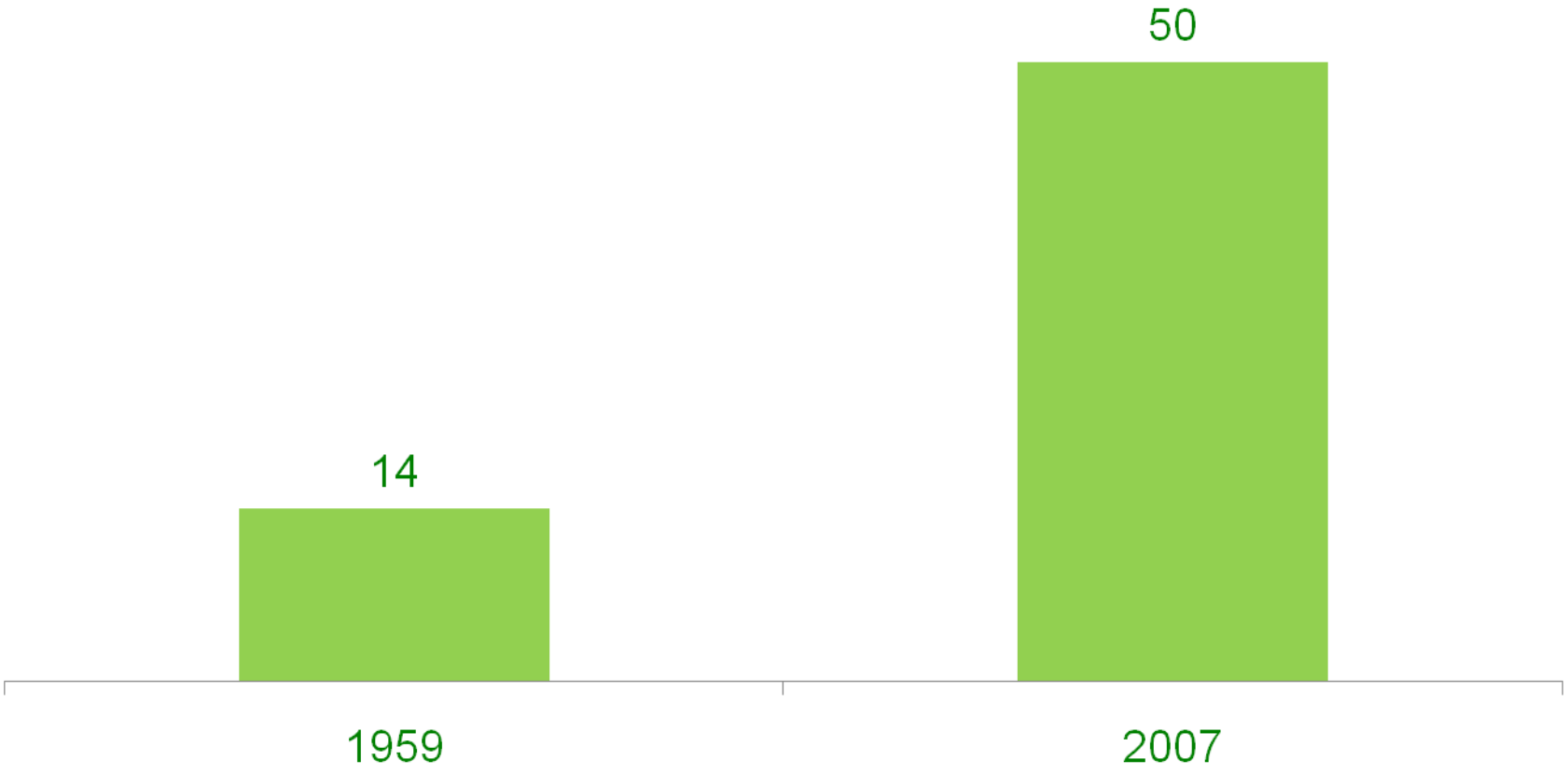
  -Fundulea, Secuieni (jelenleg)

Gyűjtött gyógynövényfajok

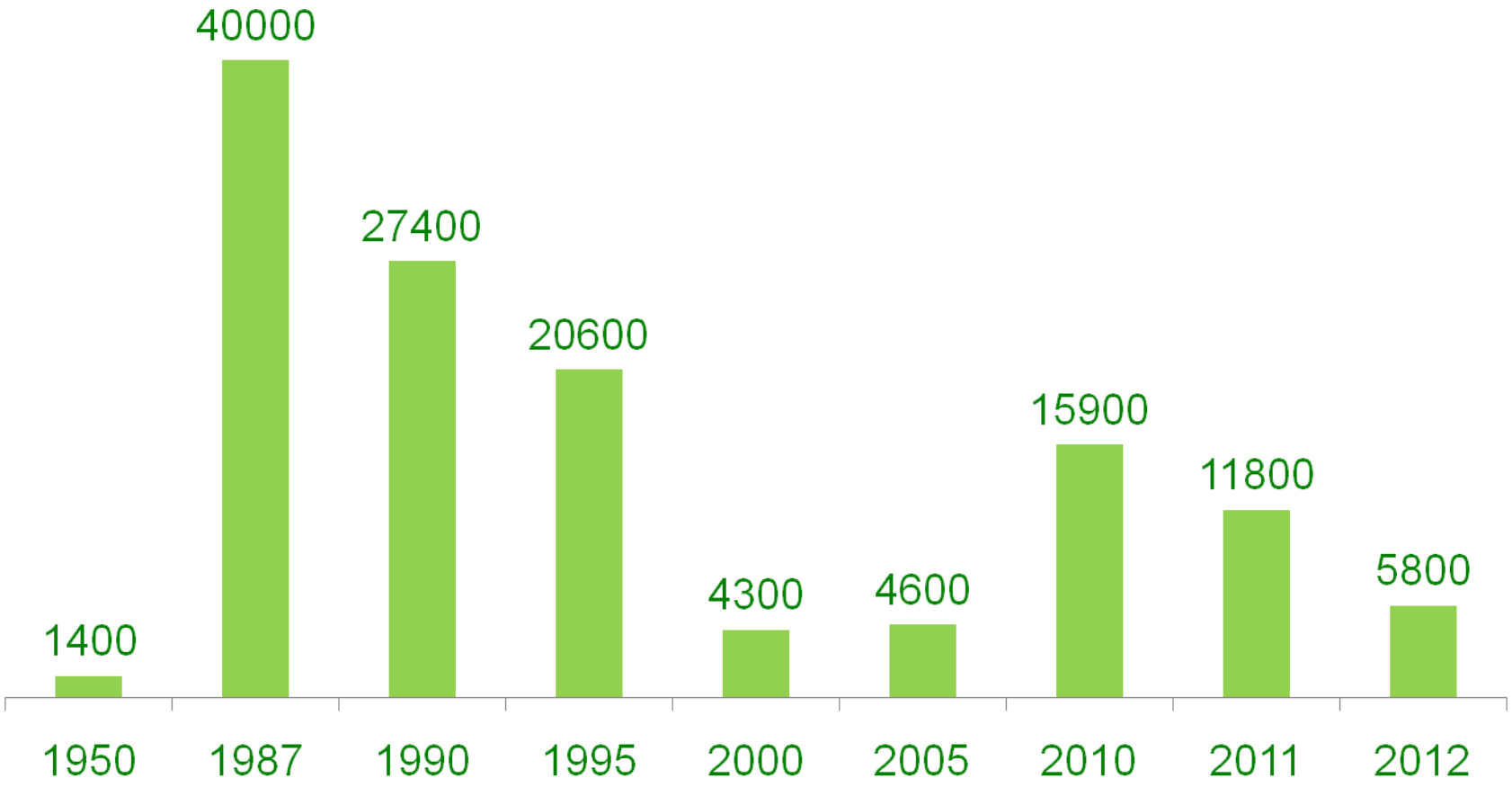
- *hérics*
- *csipkebogyó*
- *mogyoró*
- *kutyabenge*
- *csalán*
- *nadragulya*
- *áfonya*
- *somkóró*
- *fehér fagyöngy*
- *fekete bodza*
- fekete nyárfa
- mezei zsurló
- vérehulló fecskefüvet
- orbáncfű
- martilapu
- galagonya
- gyöngyajak
- acsalapu
- tavaszi kankalin
- hársfajok

Termesztett gyógynövényfajok száma

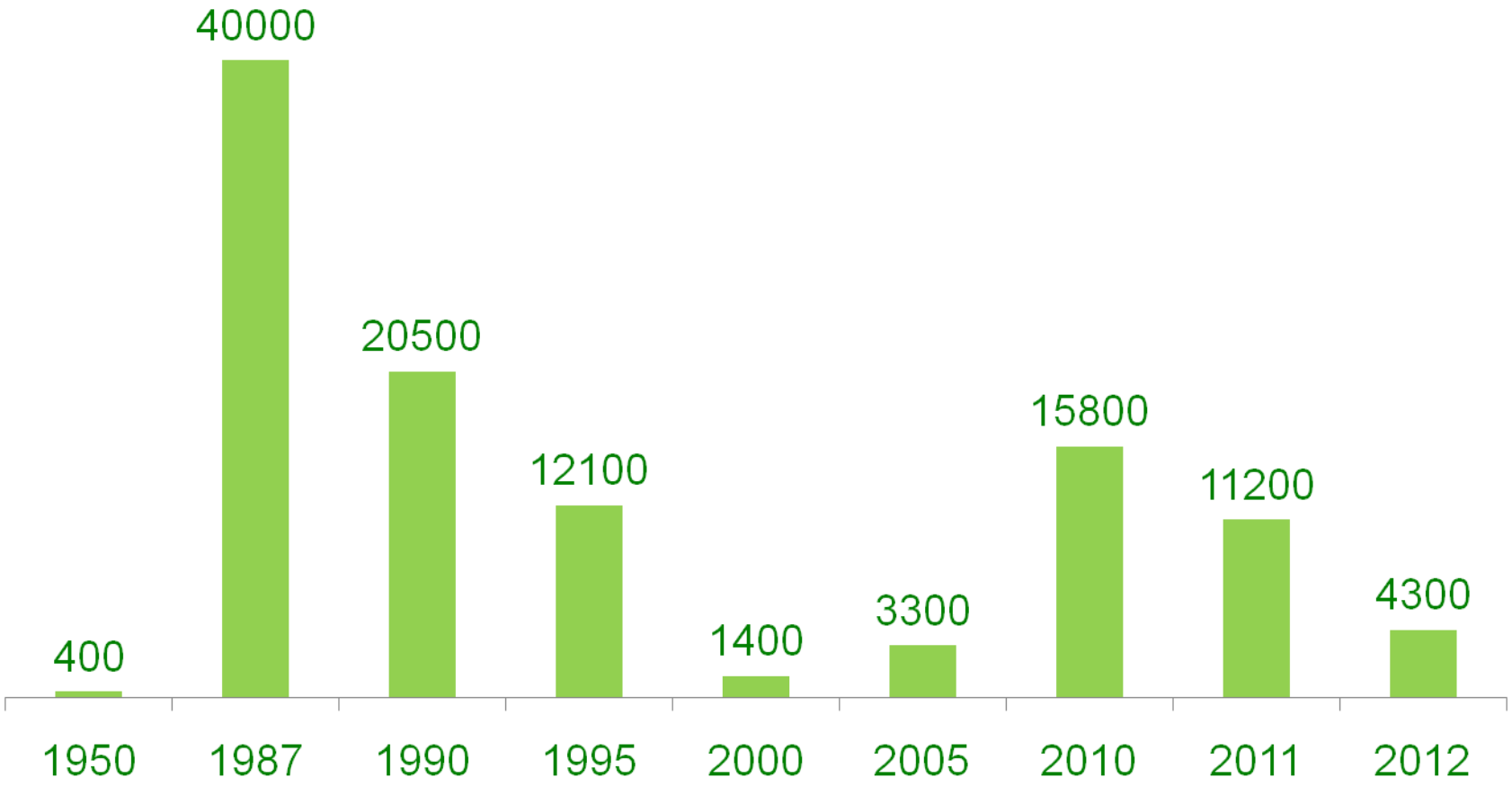
Forrás: Muntean, 2007

Gyógynövényekkel termesztett területek dinamikája (ha)

Forrás: Bîlteanu, 2001; OSI

Össz termesztett növényi drogmennyiségek dinamikája (t)

Forrás: Bîlteanu, 2001; OSI

Termesztett gyógynövényfajok

- *bors- és fodormenta*
- *kamilla*
- *konyhakömény*
- *édeskömény*
- *koriander*
- *ánizs*
- *bíbor kasvirág*
- *máriatövis*
- *gyapjas gyűszűvirág*
- *articsóka*
- mák
- anyarozs
- citromfű
- macskagyökér
- körömvirág
- mustár
- orvosi zsálya
- levendula
- bazsalikom

Az erdélyi gyógynövénygyűjtés és termesztés helyzetképe

- nem stabil
- nem hatékony
- nem fenntartható

Miért?
-korlátozó tényezők-

- szakismerethiány
- megfelelő infrastruktúra és műszaki felszereltség hiánya
- alacsony jövedelemforrás
- érdekképviselő szakmai szervezetek nem megfelelő működése, hiánya
- nincs harmonizált gazdasági viszony a gyűjtő/termesztő-feldolgozó-kereskedő kapcsolatban

Mi a megoldás?

- szakoktatás
- támogatási lehetőségek kihasználása
- strukturális átszerveződés

